

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 24 sierpnia 2016 roku

GAB.422.4.2016.BS

Pan
Andrzej Dera
Sekretarz Stanu
w Kancelarii Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej

nawiązując do wystąpienia do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 maja 2016 r., w którym Rzecznik Praw Dziecka podniósł problem braku należytej ochrony prawnokarnej w zakresie ochrony praw i dobra dziecka, składam serdeczne podziękowania za zainteresowanie i życzliwość do przedstawionej propozycji zmian przepisów Kodeksu karnego oraz przekazanie ich do dalszego procedowania.

W związku z przyjęciem przez Zespół Analiz Systemowych większości zaproponowanych przez Rzecznika Praw Dziecka projektów, zwracam się dodatkowo z prośbą o rozważenie zasadności wprowadzenia nowej regulacji art. 11 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2014 r. poz. 382).

Obecnie obowiązujący art. 240 § 1 k.k. oraz proj. art. 240 § 1 k.k. częściowo znalazły swoje odzwierciedlenie w obowiązującym art. 11 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Przy zatwierdzeniu przez Zespół Analiz Systemowych w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, któremu Pan Minister przewodniczy, ostatecznej wersji proj. art. 240 § 1 k.k., wydaje się uzasadnione wprowadzenie zmiany do art. 11 § 3 u.p.n., poprzez określenie czynów karanych, których popełnienie przez nieletniego – przy braku podstaw do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy według przepisów Kodeksu postępowania karnego - może skutkować odwołaniem przez sąd rodzinny warunkowego zawieszenia i zarządzeniem umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym, uwzględniające treść proj. art. 240 § 1 k.k.

26 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

Dla zobrazowania potrzeby zmiany art. 11 § 3 u.p.n., poniżej przedstawione zostały regulacje art. 11 u.p.n. i art. 240 k.k. w brzmieniu obowiązującym oraz proj. art. 240 § 1 i § 2a k.k., ze wskazaniem tekstem pogrubionym przedmiotu zagadnienia.

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich

Art. 11.

§ 1. Umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym można warunkowo zawiesić, jeżeli właściwości i warunki osobiste oraz środowiskowe sprawcy, jak również okoliczności i charakter jego czynu uzasadniają przypuszczenie, że pomimo niewykonania środka poprawczego cele wychowawcze zostaną osiągnięte.

§ 2. Warunkowe zawieszenie następuje na okres próby, który wynosi od roku do lat 3; w okresie próby sąd stosuje do nieletniego środki wychowawcze.

§ 3. Jeżeli w okresie próby zachowanie nieletniego wskazuje na dalszą demoralizację albo jeżeli nieletni uchyla się od wykonywania nałożonych na niego obowiązków lub od nadzoru, sąd rodzinny może odwołać warunkowe zawieszenie i zarządzić umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym. W razie popełnienia przez nieletniego czynu karalnego określonego w **art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280 Kodeksu karnego** i braku podstaw do rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy według przepisów Kodeksu postępowania karnego, sąd rodzinny odwołuje warunkowe zawieszenie i zarządza umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym.

§ 4. Jeżeli w okresie próby i w ciągu dalszych 3 miesięcy odwołanie warunkowego zawieszenia nie nastąpiło, orzeczenie o umieszczeniu w zakładzie poprawczym z mocy prawa uważa się za niebyłe.

Kodeks karny

Art. 240.

§ 1. Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w **art. 118, 118a, 120-124, 127, 128, 130, 134, 140, 148, 163, 166, 189, 252** lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym, nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1, kto zaniechał zawiadomienia, mając dostateczną podstawę do przypuszczenia, że wymieniony w § 1 organ wie o przygotowywanym, usiłowanym lub dokonanym czynie zabronionym; nie popełnia przestępstwa również ten, kto zapobiegł popełnieniu przygotowywanego lub usiłowanego czynu zabronionego określonego w § 1.

§ 3. Nie podlega karze, kto zaniechał zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu.

Projektowany art. 240 § 1 i § 2a k.k.

Art. 240:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. 118, 118a, 120-124, 127, 128, 130, 134, 140, 148, 156, 163, 166, 189, 189a, 197 § 3 i 4, 198, 200, 202 § 3-4c, 204 § 3, 252 lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym, nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

b) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1 pokrzywdzony czynem zabronionym wymienionym w § 1.”.

Analiza katalogu czynów karalnych, spójność systemowa regulacji, a przede wszystkim cel, jakiemu przyświecała inicjatywa Rzecznika Praw Dziecka, dotycząca zwiększenia ochrony dziecka w prawie karnym materialnym, wskazują na potrzebę zmiany art. 11 § 3 u.p.n. w następujący sposób:

Projektowany art. 11 § 3 u.p.n.

Art. 11

§ 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli w okresie próby zachowanie nieletniego wskazuje na dalszą demoralizację albo jeżeli nieletni uchyla się od wykonywania nałożonych na niego obowiązków lub od nadzoru, sąd rodzinny może odwołać warunkowe zawieszenie i zarządzić umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym. W razie popełnienia przez nieletniego czynu karalnego określonego

w art. 134, art. 148 § 1-3, **art. 156**, art. 163 § 1, art. 166, art. 173 § 1 i 3, **art. 189**, **art. 189a**, **art. 197 § 3-4**, **art. 198**, **art. 200**, **art. 202 § 3-4c**, **art. 204 § 3**, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280 Kodeksu karnego i braku podstaw do rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy według przepisów Kodeksu postępowania karnego, sąd rodzinny odwołuje warunkowe zawieszenie i zarządza umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym.

Składając podziękowania za przejęcie zaproponowanych projektów przepisów Kodeksu karnego, będę wdzięczny za przychylność Pana Prezydenta także dla tej inicjatywy Rzecznika Praw Dziecka.

Wojciech Rzesutowski
Rzecznik Praw Dziecka